

Falchs

37

Grup de divulgació
de la història de Fals

FULLS DE DIVULGACIÓ DE LA HISTÒRIA DE FALS

JUNY 2007, NÚMERO 37

Mas Oliveres de Cantacorbs

A finals del segle 15è qui vivia al mas era en Bernat Grau de Cantacorbs, cognominat com el mateix mas. El Bernat era un cabaler del mas Grau del Pubill, no va tenir descendència masculina, i quan es va morir cap a l'any 1535, més o menys, va quedar hereva la pubilla, la Caterina Grau. Llavors aquesta ja estava casada amb Pere Oliveras, un cabaler del mas Oliveres de la Vall dels Horts. Aquest terme que avui pertany a Sant Fruitós era en aquell temps un feu del monestir de Sant Benet. Els pares del Pere eren Joan i Beneta.

La pubilla va morir poc abans del 1550, perquè aquell any el Pere va executar el testament de la Caterina i va crear un aniversari de 5 lliures a la parròquia, destinat a pagar la celebració perpètua d'una missa anual. Després de complir el seu deure amb l'ànima de la difunta, el vidu no va perdre el temps, i el mateix any es va casar amb una noia soltera, filla de l'hereu del mas Campserver. La noia es deia Montserratada i va venir dotada amb 40 lliures *...e les joyes següents acostumades de donar, ço es, una flassada cardada, dues canes de bruneta, un coffre bo y rebedor, unes tovalles taulars, mige dotzena de tovalloles y un parell de lensols (...)* *pere oliveras fent aquestes coses de consentiment y voluntat de alguns parents y amichs seus promet que penra la dita montserratada per leyal muller ensemps ab la dita dot y joyes dats en lo present capítol per lo dit son pare a ella...*

El casament va ser triple, perquè el Pere va aprofitar l'avinentesa per casar la filla Joana amb el Joan Picalques àlies Campserver, l'hereu jove, i el seu primogènit Bernat amb una altra noia Campserver, la Caterina. Els dos darrers no van poder fer efectiu el matrimoni, perquè eren encara petits, però els capítols van quedar signats i garantits amb les arres i els avaladors corresponents. Si el matrimoni no es realitzava, la part que es tirés enrere havia de pagar a l'altra part una indemnització de 200 lliures. Tots els dots van ser de 40 lliures, de tal manera que cap casa hi va perdre. Amb el triple enllaç les dues cases van quedar ben emparentades, ja que la dona del Bernat era a la vegada la seva madrastra, i la jove del Pere era també la seva cunyada.

A partir del moment que el Pere va quedar al davant de la hisenda hi ha abundants mostres de la seva activitat. El 1550 va comprar a carta de gràcia un oliver dit "lo Comellar de la Figuera"; i el 1566 un ermot dit "los Boigals"; ambdues peces pertanyents al mas Grauet. El 1566 va comprar també a carta de gràcia un tros del mas Grau dit el "Pi verd del Camp de

Ramones". El 1556 va arrendar a Antoni Bru de Rajadell les terres del mas Presseguer, actualment el Dalmau, que havia heretat de la seva dona Caterina.

Amb el pas dels anys el nom de la casa va canviar, i finals del segle 16è ja era anomenada sempre Oliveres de Cantacorbs.

Restes de l'antic Mas Cantacorbs

La següent generació va estar formada pel Bernat i la Caterina Picalques. Al primogènit li van posar Bernat, però van tenir altres fills. El Francesc i el Pere es van establir a Manresa, el primer com a sabater, el segon com a sastre. El Pere es va casar el 1610 amb Antiga, filla de l'occità Joan Perris, àlies del Tell. El Valentí va marxar de casa el 1589 en casar-se amb la pubilla del mas Bassols de Sant Amanç, i un altre fill, dit Benet, va estar-se alguns anys com a masover al mas del Coll de Rajadell. També hi havia dues filles, la Jerònima, casada amb Maurici Calafell, un pareire manresà, i l'Eulàlia, que es va casar primer amb Joan Braquet de les Malloles de Rajadell i després amb Joan Pich, un cotoner de Manresa. En casar-se amb el Pich, l'Eulàlia va anar a viure a la ciutat, on va fer testament el 1624. En el testament va recordar que el seu nebot Francesc, l'hereu, li devia 19 lliures que li havia deixat en dipòsit i que tenia a casa algunes pertinences seves *...nou llansols, un devant de llit, una faldilla de grana, una atzerena de color, tres anells de or y un altro de plata, un bancal, unas xinellas de grana, una cullera de plata y onse peses entre tovallons y tovalles...*

El Bernat va vendre's el 1577 la llenya d'un tros de bosc seu a un tal Joan Pagès, pel preu de 13 lliures i 5 sous. El 1578 va comprar a carta de gràcia una peça de terra gran i una feixa dita "Gibergues" a l'amo del Grauet, pagant-ne 90 lliures i mitja. La restitució es va fer 5 anys després. El 1587, l'hereu de Cantacorbs es va veure involucrat en una causa

que era fill de la primera dona. Estava sota la responsabilitat dels tutors designats pel pare abans de morir, que eren el seu oncle Miquel Serra de Rocafort i Jaume Campserver de Manresa. Com que l'heretat no es podia cuidar, el 1639 la van arrendar per cinc anys a Pere i a Valentí Braquet de Rajadell. Els arrendataris havien de pagar la sisena part de les collites, podien fer servir la meitat de les botes del celler, havien de donar una certa quantitat d'oli, i pagar 14 lliures anuals pel dret de pasturar. Quan Francesc Oliveras va ser major d'edat va recuperar el domini de l'heretat.

El 1645 el Francesc Oliveras es va casar amb una vídua, la Margarida Gorgas, de Manresa, que havia estat muller del tra-

Llinda de finestra 1655

giner Rafel Duran. El dot va ser de 400 lliures. El matrimoni va ser de curta durada a causa de la defunció de la dona i el 1649 el Francesc va tornar-se a casar. La segona muller també es deia Margarida, i era filla de Joan Monjo, un blanquer del carrer d'Urgell de Manresa. Blanquer o assaonador era l'ofici dels qui treballaven les pells fins a convertir-les en cuirs. Era una activitat bastant pudenta, perquè calia macerar les pells en unes basses o calcines amb calç viva i altres substàncies.

Hem recopilat força mostres de l'activitat econòmica del Francesc, ja que sovint baixava a Manresa per comprar o vendre blat i altres grans.

El 1665 va comprar per 36 lliures una mula blanca, ja clo-sa. El març de 1668 va comprar a crèdit 2 quarteres de blat segolós i 5 de civada. El preu era el que s'establiria a la plaça de Manresa el següent mes de juny. El 1669 va comprar a Francesc Calsina, un mercader que tenia botiga al carrer de les Barreres, 14 quarteres de blat segolós. El 1670 va comprar-li 8 quarteres de blat segolós i 5 de blat "palmolós". Aquests blats eren barrejats i d'inferior qualitat en comparació amb el blat bo o xeixa. El "palmolós" es va pagar aquell any a 2 lliures la quartera. El desembre de 1671 va comprometre's a

subministrar a Francesc Xuriguera, un fabricant de claus, 40 càrregues de carbó de pi, pel preu de 32 lliures. Van quedar que si a mitjans de febrer no li havia servit el carbó, llavors el ferrer el compraria en un altre lloc a compte de l'Oliveras. Els anys 1673 i 1674 també va fer diverses compres de cereals a Manresa, la qual cosa porta a pensar que potser no tot era pel seu consum, sinó que en revenia a altres pagesos de Fals.

El Francesc i la Margarida van tenir un parell de filles. La Francesca la van casar el 1675 amb Jacint Senrechs, de Guardiola, i l'Agnès el 1676 amb l'hereu Jacint Enrich de la Serra, de Salelles. En el primer cas el dot va ser de 200 lliures i en el segon de 300 lliures, mentre que les dues noies van rebre el mateix aixovar, que va consistir en dues caixes de noguera, dos vestits bons i roba blanca.

El 23 de maig de 1679 el Francesc va fer testament en presència del rector mossèn Duran i el 1682 ja era difunt, perquè la Margarida constava com a vídua. L'hereu va ser el noi Maurici Oliveras, que tenia aleshores una edat compresa entre els 22 i els 25 anys.

El xicot va heretar una propietat endeutada fins al capdamunt, ja que durant l'etapa del seu pare, aquest s'havia dedicat a vendre censals i violaris a dojo. A primers de segle la casa estava carregada amb 10 censals, d'un capital conjunt de 745 lliures, tres violaris per valor de 169'5 lliures, i deutes per dots i altres coses, per valor de 157 lliures. Les pensions anuals dels censos i violaris pujaven a 62 lliures i 15 sous. Una veritable sagnia econòmica que no augurava res de bo.

El 1708, l'amo d'Oliveras va fer comptes i es va adonar que per quitar tots els censals i violaris, pagar les pensions endarrerides i satisfer els deutes, necessitava 1.400 lliures. Es va adreçar a les Quotidianes Distribucions, un organisme financer del Capítol de Canonges de la Seu de Manresa, i els va vendre un censal d'aquest valor, amb la qual cosa es reunia tot el passiu de l'heretat en mans d'un únic creditor. Els canonges s'hi van avenir de grat, perquè l'operació estava avalada per l'heretat Oliveras de Cantacorbs.

Aquest endeutament seria la causa que els Oliveras haguessin de vendre el seu patrimoni familiar unes dècades més tard, tal com s'exposa en la continuació d'aquest article.

La nissaga Oliveras tampoc tardaria en extinguir-se, ja que l'únic fill del Maurici, dit Jeroni Oliveras, va morir jove, i les seves tres germanes no van conservar el cognom.